01

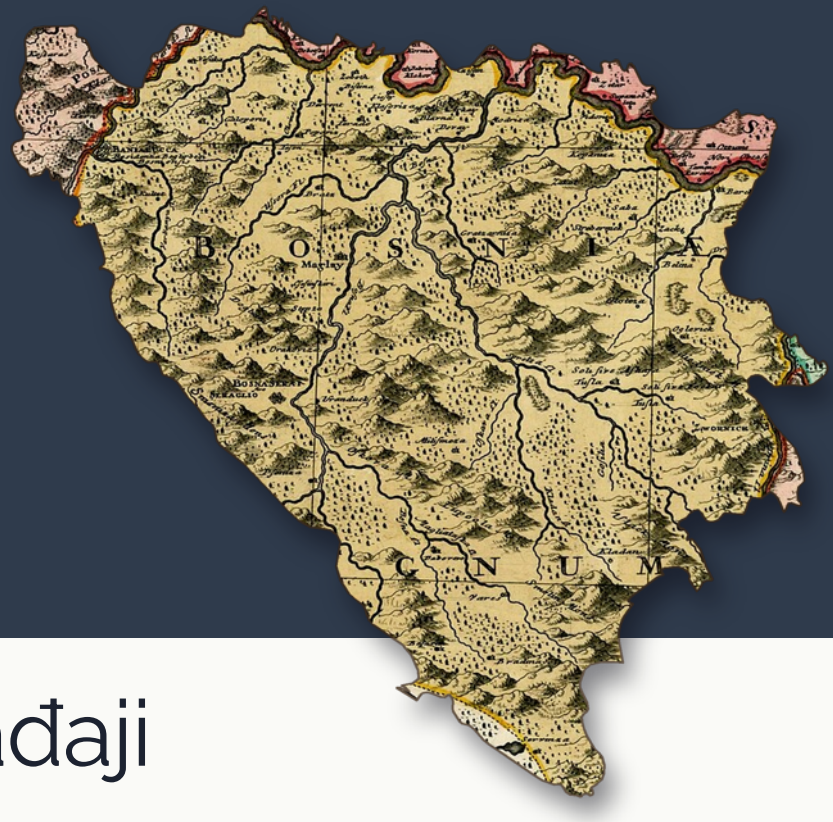

BOSNA NA KARTI HOMANNOVIH NASLJEDNIKA, 1738.

Važniji datumi i događaji

Od Ilira do danas

Dvije hiljade godina historije Bosne i Hercegovine na jednom mjestu: datumi koje svaki Bosanac i Hercegovac treba znati.

Antika	Srednji vijek	Osmansko doba	Austro-Ugarska	Jugoslavija	BiH od 1992.

PRIREDIO ABDULAH DAUL

ZEMLJA DUGE DRŽAVNE TRADICIJE

Bosna je zemlja duge državne tradicije. Njeno ime spominje se u pisanim izvorima od X stoljeća, kao banovina i kraljevina imala je svoje vladare i povelje, a njene granice, kakve danas poznajemo, većim su dijelom stare više od tri stotine godina. Kroz sva carstva i države sačuvala je svoje ime i svoje biće.

Ova sveska je okosnica zbirke Dokumenti o Bosni. Gdje je uz datum broj, o tom događaju više piše u istoimenoj svesci zbirke.

IMENA ZEMLJE KROZ HISTORIJU

Banovina Bosna	do 1377.
Kraljevina Bosna	1377. – 1463.
Bosanski sandžak i Bosanski ejalet	osmansko doba
Bosna i Hercegovina	od austrougarskog doba
NR, pa SR Bosna i Hercegovina	1945. – 1990.
Republika Bosna i Hercegovina	1990. – 1995.
Bosna i Hercegovina	od 1995.

ČETIRI STUBA DRŽAVNOSTI

1189.
POVELJA KULINA BANA, NAJSTARIJI DRŽAVNI DOKUMENT

1377.
BOSNA POSTAJE KRALJEVINA

1943.
ZAVNOBIH OBNAVLJA DRŽAVNOST

1992.
NEZAVISNA I MEĐUNARODNO PRIZNATA DRŽAVA

DRŽAVNI PRAZNICI

1. mart
DAN NEZAVISNOSTI
referendum 1992.

25. novembar
DAN DRŽAVNOSTI
ZAVNOBiH 1943.

04 broj uz datum: više o tom događaju u svesci 04

DEVET SVEZAKA, JEDNA HISTORIJA

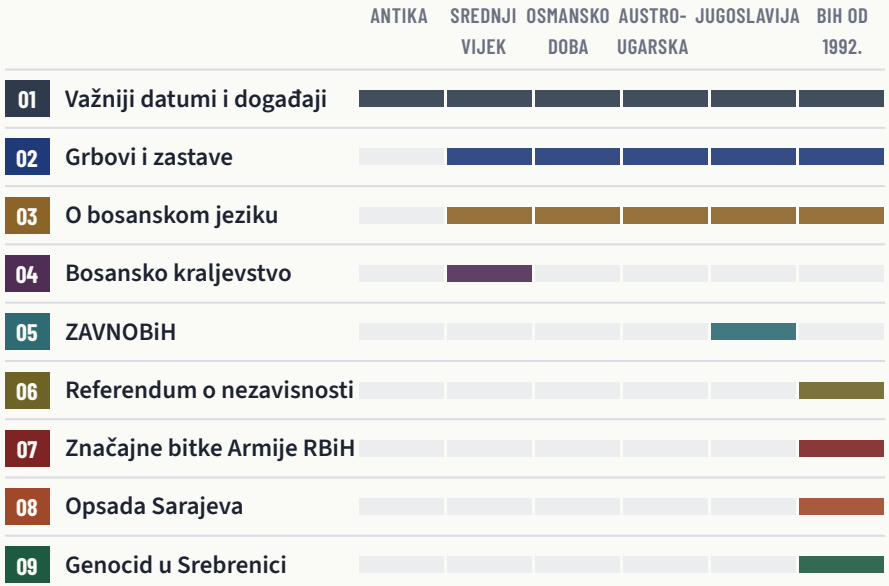

SADRŽAJ

1	Antika	do VII stoljeća	4
2	Banovina Bosna	X stoljeće – 1377.	4
3	Kraljevina Bosna	1377. – 1463.	5
4	Osmansko doba	1463. – 1878.	5
5	Austro-Ugarska	1878. – 1918.	6
6	Kraljevina Jugoslavija i Drugi svjetski rat	1918. – 1945.	6
7	Socijalistička Bosna i Hercegovina	1945. – 1992.	7
8	Nezavisna Bosna i Hercegovina	od 1992.	7

1 ANTIKA

do VII stoljeća

35.–33. pr. n. e.
Oktavijan osvaja Ilirik; prostor današnje Bosne i Hercegovine ulazi u rimski svijet.

6.–9. godine
Veliki ilirski ili Batonov ustanak protiv Rima, predvođen Batonom iz plemena Dezitijata, jedan od najtežih ratova koje je Rim vodio.

14.–20. godine
Publije Kornelije Dolabela, namjesnik provincije Dalmacije, gradi mrežu rimskih cesta kroz Bosnu i Hercegovinu.

395.
Podjela Rimskog carstva; granica između istoka i zapada ide Drinom.

VII stoljeće
Slaveni se naseljavaju na Balkan, posebno u dolinu gornjeg toka rijeke Bosne.

2 BANOVINA BOSNA

X stoljeće – 1377.

sredina X st.
Prvi spomen Bosne: zemljica Bosona u djelu O upravljanju carstvom bizantskog cara Konstantina VII Porfirogeneta.

1154.–1164.
Ban Borić, prvi vladar Bosne poznat po imenu.

1180.–1204.
Vladavina bana Kulina, u narodnom pamćenju doba blagostanja: „od Kulina bana i dobrijeh dana“. 03

29. august 1189.
Ban Kulin izdaje Dubrovniku povelju o slobodnoj trgovini, najstariji sačuvani državni dokument pisan bosančicom. 03

8. april 1203.
Bilinopoljska abjuracija: bosanski krstjani pred papinim izaslanikom okončavaju prvu krizu s Rimskom kurijom.

1235.–1241.
Ugarski križarski pohodi protiv Bosanske banovine.

XIII stoljeće
Crkva bosanska postaje posebna crkvena organizacija Bosne.

XII.–XVI. stoljeće
Na prostoru Bosne i Huma podižu se stećci, danas svjetska baština. 04

1326.
Ban Stjepan II Kotromanić, koji vlada od 1322., osvaja Hum; Bosna izlazi na more.

1340.
Osnovana Bosanska vikarija franjevaca.

1353.
Tvrtko I Kotromanić postaje bosanski ban. 04

Povelja Kulina bana, 29. august 1189.

PRVO SPOMINJANJE BOSNE

„U Bosni, zemljici, nalaze se gradovi Katera i Desnik.“

Konstantin VII Porfirogenet, O upravljanju carstvom, oko 950.

Bobovac, prijestolni grad bosanskih banova i kraljeva

Stari most u Mostaru, 1566. Foto: Berthold Werner, CC BY-SA 4.0

Gazi Husrev-begova džamija u Sarajevu. Foto: Adam Harangozó, CC BY-SA 4.0

BOSANSKI KRALJEVI

TVRTKO I	1377. – 1391.
STJEPAN DABIŠA	1391. – 1395.
JELENA GRUBA	1395. – 1398.
STJEPAN OSTOJA	1398. – 1404., 1409. – 1418.
TVRTKO II	1404. – 1409., 1420. – 1443.
STJEPAN OSTOJIĆ	1418. – 1420.
STJEPAN TOMAŠ	1443. – 1461.
STJEPAN TOMAŠEVIĆ	1461. – 1463.

3 KRALJEVINA BOSNA

1377. – 1463.

jesen 1377.
Tvrtko I okrunjen za kralja u Milima kod Visokog; Bosna postaje kraljevina. 04

1377.–1391.
Tvrtkova država doseže najveći teritorijalni obim u svojoj historiji, od Save do Jadrana. 04

1448.
Stjepan Vukčić Kosača uzima titulu herceg; po njemu zemlja dobija ime Hercegovina.

17. novembar 1461.
Stjepan Tomašević, posljednji bosanski kralj, okrunjen u Jajcu. 04

proljeće 1463.
Pohod sultana Mehmeda II Fatiha; pad Bosanskog kraljevstva. 04

28. maj 1463.
Ahdnama sultana Fatiha bosanskim franjevcima jamči slobodu vjere.

4 OSMANSKO DOBA

1463. – 1878.

1462.
Vakufnama Isa-bega Ishakovića, temelj Sarajeva.

1463.–1580.
Bosanski sandžak, sa sjedištem u Sarajevu, a kasnije u Banjoj Luci.

1521.–1541.
Gazi Husrev-beg upravlja Bosnom i gradi Sarajevo: Begovu džamiju, medresu, bezistan.

1566.
Mimar Hajrudin završava Stari most u Mostaru.

1571.–1577.
Most Mehmed-paše Sokolovića u Višegradu.

1580.
Osnovan Bosanski ejalet; Bosna postaje zasebna pokrajina Osmanskog carstva.

1631.
Muhamed Hevaija Uskufi piše prvi rječnik bosanskog jezika. 03

23. oktobar 1697.
Eugen Savojski pali Sarajevo.

1699.
Karlovački mir utvrđuje sjevernu, zapadnu i jugozapadnu granicu Bosne, većim dijelom i današnju.

4. august 1737.
Banjalučki boj: vojska Bosanskog ejaleta zaustavlja austrijsku vojsku.

1831.–1832.
Pokret za autonomiju Bosne Husein-kapetana Gradaščevića, Zmaja od Bosne. 02

5 AUSTRO-UGARSKA

1878. – 1918.

13. juli 1878.
Berlinski kongres daje Austro-Ugarskoj pravo da okupira Bosnu i Hercegovinu; istočna granica na Drini potvrđena.

29. juli – 20. oktobar 1878.
Oružani otpor okupaciji; Sarajevo pada 19. augusta 1878.

1. februar 1888.
Otvoren Zemaljski muzej u Sarajevu, prva moderna naučna ustanova u zemlji.

1. maj 1895.
U Sarajevu proradio električni tramvaj, jedan od prvih u Evropi.

1896.
Završena Vijećnica u Sarajevu, kasnije Nacionalna i univerzitetska biblioteka. 08

oktobar 1908.
Austro-Ugarska anektira Bosnu i Hercegovinu.

1910.
Zemaljski ustav i prvi izabrani Bosanski sabor.

28. juni 1914.
Atentat na prijestolonasljednika Franza Ferdinanda u Sarajevu, povod Prvog svjetskog rata.

6 KRALJEVINA JUGOSLAVIJA I DRUGI SVJETSKI RAT

1918. – 1945.

1. decembar 1918.
Bosna i Hercegovina ulazi u Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, od 1929. Kraljevinu Jugoslaviju.

1929.
Podjela na banovine: Bosna i Hercegovina prvi put ostaje bez svojih granica.

1939.
Sporazum Cvetković–Maček dijeli Bosnu i Hercegovinu između Banovine Hrvatske i ostatka države.

1941.–1945.
Bosna i Hercegovina u sastavu Nezavisne Države Hrvatske; strašni zločini ustaša i četnika nad Bošnjacima, Jevrejima, Romima i Srbima.

oktobar – decembar 1941.
Muslimanske rezolucije u Sarajevu, Mostaru, Banjoj Luci, Tuzli i drugim gradovima javno osuđuju ustaške zločine i traže zaštitu za sve građane.

26.–27. novembar 1942.
Prvo zasjedanje AVNOJ-a u Bihaću.

25.–26. novembar 1943.
Prvo zasjedanje ZAVNOBiH-a u Mrkonjić Gradu: obnova državnosti Bosne i Hercegovine. 05

Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine. Foto: Fred Romero, CC BY 2.0

SPASENA HAGADA

Kustos Zemaljskog muzeja Derviš Korkut sakrio je 1942. od nacista Sarajevsku hagadu, jevrejski rukopis iz XIV stoljeća.

MUSLIMANSKE REZOLUCIJE 1941.

Ugledni građani javno su osudili ustaške zločine i stali u zaštitu progonjenih komšija.

Prijedor 23. 9. 1941.	**Sarajevo** 12. 10. 1941.
Mostar 21. 10. 1941.	**Banja Luka** 12. 11. 1941.
Bijeljina 2. 12. 1941.	**Tuzla** 11. 12. 1941.

Grb Republike BiH, 1992.–1998.

Grb Bosne i Hercegovine od 1998.

SVJETSKA BAŠTINA UNESCO-A

2005.
Stari most i stari grad Mostar

2007.
Most Mehmed-paše Sokolovića u Višegradu

2016.
Stećci, srednjovjekovni nadgrobni spomenici

Stećci na Radimlji kod Stoca

7 SOCIJALISTIČKA BOSNA I HERCEGOVINA

1945. – 1992.

6. april 1945.
Oslobođenje Sarajeva.

1945.
Bosna i Hercegovina, u granicama potvrđenim na ZAVNOBiH-u, jedna od šest republika jugoslavenske federacije. 05

8.–19. februar 1984.
XIV zimske olimpijske igre u Sarajevu.

18. novembar 1990.
Prvi višestranački izbori. 06

8 NEZAVISNA BOSNA I HERCEGOVINA

od 1992.

29. februar – 1. mart 1992.
Referendum o nezavisnosti: 99,44 % glasača za nezavisnost uz izlaznost od 64,31 %. 06

6. april 1992.
Evropska zajednica priznaje Republiku Bosnu i Hercegovinu. Istih dana počinje opsada Sarajeva. 08

15. april 1992.
Predsjedništvo formira jedinstvenu Teritorijalnu odbranu Republike Bosne i Hercegovine, temelj Armije RBiH. 07

22. maj 1992.
Republika Bosna i Hercegovina postaje članica Ujedinjenih nacija.

11. juli 1995.
Pad Srebrenice i genocid nad Bošnjacima. 09

21. novembar 1995.
Dejtonski mirovni sporazum parafiran u bazi Wright-Patterson u SAD-u; potpisan u Parizu 14. decembra 1995.

29. februar 1996.
Kraj opsade Sarajeva. 08

4. februar 1998.
Usvojena današnja zastava Bosne i Hercegovine. 02

23. juli 2004.
Obnovljeni Stari most ponovo otvoren; 2005. upisan na listu svjetske baštine UNESCO-a.

15. juli 2016.
Stećci upisani na listu svjetske baštine UNESCO-a. 04

15. decembar 2022.
Bosna i Hercegovina dobija status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

23. maj 2024.
Generalna skupština UN proglašava 11. juli Međunarodnim danom sjećanja na genocid u Srebrenici. 09

Dokumenti o Bosni

ZBIRKA O HISTORIJI BOSNE I HERCEGOVINE

01 **Važniji datumi i događaji** · OVA SVESKA

02 Grbovi i zastave Bosne i Hercegovine

03 O bosanskom jeziku

04 Bosansko kraljevstvo

05 ZAVNOBiH i 25. novembar 1943.

06 Referendum o nezavisnosti

07 Značajne bitke Armije Republike Bosne i Hercegovine

08 Opsada Sarajeva

09 Genocid u Srebrenici

Izvori i dodatni materijali za ovu svesku

Primjerak br. _____ **od 100**

ABDULAH DAUL

Dokumenti o Bosni · Sveska 01
Važniji datumi i događaji u historiji Bosne i Hercegovine
Priredio Abdulah Daul · Sarajevo, 2027.
Prvo izdanje, 100 numerisanih primjeraka
Pismo: Raleway, Source Sans 3, Barlow Condensed · Papir: 170 g mat
Naslovna strana: Bosna na karti Homannovih nasljednika, 1738., javno dobro.
Ilustracije: Wikimedia Commons, javno dobro i slobodne licence; autori na pratećoj stranici.